

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยได้เริ่มพัฒนาระบบชลประทาน อย่างเป็นระบบในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อประเทศไทยเริ่มส่งข้าวเป็นสินค้าออกที่สำคัญ โดยการเริ่มพัฒนาระบบชลประทานในทุ่งราบภาคกลางเมื่อปี พ.ศ.2445 และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตั้งกรมคลองขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2446 ซึ่งสมัยนั้นได้ดำเนินการขุดคลองต่างๆหลายสาย เช่น คลองพระโขนง คลองแสนแสบ คลองดำเนินสะดวก เป็นต้น ภายหลังเมื่อดำเนินการขุดลอกคลองเสร็จจึงได้ยุบกรมคลอง แล้วโอนไปรวมอยู่กับกรมทาง เมื่อปี พ.ศ. 2455

ในปี พ.ศ. 2455-2557 ได้เกิดภาวะฝนแล้งมากต่อเนื่องยาวนาน ทำให้การปลูกข้าวในบริเวณที่ราบลุ่มปากแม่น้ำเจ้าพระยาได้รับความเสียหายอย่างหนัก ชาวนาได้รับความเดือดร้อนมาก เกิดภาวะข้าวยากหมากแพง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กระทรวงเกษตรธิการหาแนวทางแก้ไข โดยการเร่งรัดพัฒนาชลประทานอย่างเร่งด่วน และได้ตั้งกรมท่อน้ำขึ้นในกระทรวงเกษตรธิการ โดยให้โอนงานจากกรมทางมาอยู่ด้วย การก่อสร้างงานชลประทานได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจังในรัชสมัยนี้

เนื่องจากกรมท่อน้ำมีภารกิจและความรับผิดชอบขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้นในวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2470 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยว่า งานที่กรมท่อน้ำปฏิบัติอยู่ส่วนใหญ่นั้น เกี่ยวข้องกับการจัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูกอันมีความหมายจากภาษาอังกฤษว่า Irrigation จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เปลี่ยนชื่อกรมท่อน้ำเป็นกรมชลประทาน โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบงาน การขุดคลอง การท่อน้ำ การส่งน้ำ การสูบน้ำ ช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกอย่างทั่วถึง

ในปี พ.ศ. 2482 รัฐบาลเริ่มมีนโยบายในการพัฒนาแหล่งน้ำไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงได้มอบหมายให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการจัดหาน้ำเพื่อช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรที่ขาดแคลนน้ำรวมทั้งเพื่อการบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่บางแห่งให้สามารถนำมาใช้ในการเพาะปลูกได้ ถึงปัจจุบันกรมชลประทานได้พัฒนาแหล่งน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีพื้นที่ชลประทานแล้ว 3.737 ล้านไร่ (กรมชลประทาน. 2547 : 15) และมีแผนงานพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง ขึ้นหลายแห่ง เพื่อเพิ่มพื้นที่ชลประทานให้มากขึ้น แต่ก็ยัง

ติดปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน เช่น ปัญหาที่ดิน ปัญหาจากกลุ่มต่อต้านด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหามือบต่าง ๆ เป็นต้น

การพัฒนาของกรมชลประทานได้พัฒนา และขยายตัวอย่างมากในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย งานพัฒนาชลประทานที่สำคัญในยุคปี พ.ศ. 2495 ภายหลังจากที่ประเทศพ้นจากเศรษฐกิจตกต่ำได้แก่โครงการก่อสร้างเขื่อนเจ้าพระยา ซึ่งเป็นเขื่อนทดน้ำที่ใหญ่และสำคัญที่สุด ในลุ่มเจ้าพระยา หลังจากนั้นกรมชลประทานก็ได้ขยายงานพัฒนาแหล่งน้ำเรื่อยมา โครงการสำคัญ ๆ ในเวลาต่อมาคือ โครงการเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์

ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย กรมชลประทานได้วางโครงการบรรเทาอุทกภัยพื้นที่ริมแม่น้ำโขง โดยสร้างพังกันน้ำเลียบริมแม่น้ำโขง ความยาวคันพังกัน 63 กิโลเมตรพร้อมทั้งสร้างอาคารประตูระบายน้ำและท่อระบายน้ำที่ปากลำห้วยต่าง ๆ หลายแห่ง เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2482

ในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้มีนโยบายการกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็มีนโยบายปฏิรูประบบราชการทำให้หลายองค์กรหรือ หลายหน่วยงานถูกยุบไปรวมกับส่วนราชการอื่น กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(สมัยนั้น) เป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่มีภารกิจในการพัฒนาแหล่งน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ภายหลังมีการปฏิรูประบบราชการกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ถูกยุบมารวมกับกรมชลประทาน พร้อมถ่ายโอนเจ้าหน้าที่มารวมอยู่ด้วย งานพัฒนาแหล่งน้ำที่สำคัญในจังหวัดหนองคาย ที่พัฒนาโดยกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และได้ถ่ายโอนมารวมกับกรมชลประทาน ได้แก่ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 112 สถานี โครงการฝายห้วยหลวง (โครงการ โขง-ชี-มูล) และโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าห้วยโมง

ลักษณะโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าห้วยโมง ได้ทำการก่อสร้างประตูระบายน้ำขนาดใหญ่ ปิดกั้นลำห้วยโมงบริเวณปากลำห้วยโมงก่อนจะไหลลงแม่น้ำโขง ที่อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคายเพื่อป้องกันน้ำโขงหนุนและไหลเข้าสู่ลำห้วยไปท่วมพื้นที่การเกษตรเสียหาย พร้อมติดตั้งระบบสูบน้ำเข้า เมื่อลำห้วยโมงขาดน้ำและสูบน้ำออกเมื่อลำห้วยโมงมีน้ำหลากมาก เก็บน้ำในลำห้วยโมงความยาวประมาณ 15 กิโลเมตร มีความจุประมาณ 18 ล้านลูกบาศก์เมตร ติดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในลำห้วยโมงจำนวน 9 สถานี สูบน้ำเพื่อการเกษตรพื้นที่

ชลประทาน ประมาณ 61,183 ไร่ ภายหลังจากเมื่อถ่ายโอนมารวมกับกรมชลประทานจึงได้จัดตั้งเป็นโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา ห้วยโมงขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2548

การบริหารจัดการน้ำและการพัฒนาการเกษตรในเขตชลประทาน นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และการพัฒนาประเทศในภาพรวมอย่างมาก เมื่อสภาวะการณบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไป จากความต้องการใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกและคมนาคมเป็นสำคัญ น้ำยังเป็นที่ต้องการใช้เพื่อตอบสนองการอุปโภค-บริโภคของประชากรที่เพิ่มขึ้น และในการพัฒนาเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น เพื่อการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การผลิตกระแสไฟฟ้า การผลิตประปา จากที่เคยมีการใช้น้ำอิสระ และฟุ่มเฟือยเมื่อครั้งอดีต แต่เมื่อน้ำอยู่ในปริมาณที่จำกัด จึงต้องกำหนดมาตรการ และแนวทางการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักการใช้น้ำอย่างประหยัด และรู้คุณค่า เนื่องจากว่าในอนาคตคงจะยากที่จะสร้างแหล่งน้ำขนาดใหญ่ในเขตจังหวัดหนองคายได้ เหตุผลก็เนื่องจากปัญหาเรื่องที่ดินและปัญหาอื่น ๆ ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น ทำให้ต้องหันมาศึกษาแนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการน้ำที่มีอยู่ ให้ใช้ประโยชน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ตามหลักวิชาการ และความต้องการของเกษตรกร

ในปลายปี พ.ศ. 2548 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโมง ได้บริหารจัดการน้ำภายใต้กรอบระเบียบของกรมชลประทาน ซึ่งยังไม่เคยมีการประเมินความพึงพอใจของเกษตรกรที่อยู่ในเขตโครงการว่ามีความพึงพอใจในการบริหารจัดการน้ำอย่างไร ทั้งจากอดีตที่เป็นโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าห้วยโมง ถึงปัจจุบันเป็นโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโมง เพื่อสะท้อนให้ทราบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในการบริหารจัดการน้ำเพียงใด อย่างไร รวมทั้งข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ในฐานะที่ผู้วิจัยปฏิบัติราชการในกรมชลประทาน ซึ่งปัจจุบันผู้วิจัยปฏิบัติราชการในสังกัดโครงการชลประทานหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย การวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาหรือการนำไปปรับปรุงแก้ไข และเพื่อเสนอต่อผู้มีอำนาจในการนำผลการวิจัยไปใช้ ในการบริหารจัดการน้ำในด้านต่างๆของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโมง ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นประโยชน์กับเกษตรกร กรมชลประทาน จังหวัดหนองคาย และประเทศชาติโดยภาพรวมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการบริหารจัดการน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง ตำบลน้ำโงง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการบริหารจัดการน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง ตำบลน้ำโงง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ที่มีฤดูกาลเพาะปลูก และกิจการทางการเกษตร แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการบริหารจัดการน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง ตำบลน้ำโงง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

1. เกษตรกรที่อยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง มีระดับความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง ตำบลน้ำโงง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับปานกลาง
2. เกษตรกรที่อยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง ที่มีฤดูกาลเพาะปลูก และกิจการทางการเกษตร แตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง ตำบลน้ำโงง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ความพึงพอใจของเกษตรกรที่อยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง ตำบลน้ำโงง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากร ได้แก่ เกษตรกรที่อยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง ตำบลน้ำโงง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำนวน 3,834 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรที่อยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง ตำบลน้ำโงง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอแกน (Krejcie & Morgan : อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 42-43) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน จากนั้นใช้วิธีเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควต้า (Quota sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตามฤดูกาลเพาะปลูก 2 ฤดูกาล คือ ฤดูฝนและฤดูแล้ง

ได้กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่มีฤดูกาลเพาะปลูกในช่วงฤดูฝน จำนวน 176 คนและกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่มีฤดูกาลเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้ง จำนวน 174 คน หลังจากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตาอีกครั้งหนึ่งโดยเลือกตามกลุ่มกิจการทางการเกษตรแยกแต่ละฤดูกาล แบ่งเป็น 3 กลุ่มกิจการ คือ กลุ่มกิจการปลูกข้าว กลุ่มกิจการปลูกพืชไร่ และ กลุ่มกิจการเลี้ยงปลา ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการจำแนกกลุ่มตัวอย่าง ตามฤดูกาลและกลุ่มกิจการ

ฤดูกาล	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกิจการทางการเกษตร(คน)			
	ปลูกข้าว	ปลูกพืชไร่	เลี้ยงปลา	รวม
ฤดูฝน	135	23	18	176
ฤดูแล้ง	134	22	18	174

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ฤดูกาล แบ่งเป็น 2 ฤดูกาล คือ ฤดูฝนและฤดูแล้ง และกิจการของเกษตรกร แบ่งเป็น 3 กลุ่มกิจการ คือ กลุ่มกิจการปลูกข้าว กลุ่มกิจการปลูกพืชไร่ และ กลุ่มกิจการบ่อเลี้ยงปลา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการบริหารจัดการน้ำ ตามกรอบภาระงาน ทั้ง 3 ด้าน (กรมส่งเสริมการเกษตร.2548 : 32-38) คือ

3.2.1 ความพึงพอใจของเกษตรกรด้านการส่งน้ำชลประทาน

3.2.2 ความพึงพอใจของเกษตรกรด้านการให้น้ำชลประทานแก่พืชและการใช้น้ำชลประทานให้มีประสิทธิภาพ

3.2.3 ความพึงพอใจของเกษตรกรด้านการระบายน้ำที่เหลือใช้ออกจากพื้นที่เพาะปลูก

4. ระยะเวลาในการทำวิจัย

ระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม 2550

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีคำหรือแนวคิดที่ใช้เป็นตัวแทน ที่ต้องการคำนิยามหรือทำความเข้าใจร่วมกัน ดังต่อไปนี้

ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพความรู้สึก พอใจ ประทับใจ ความชอบ และความรู้สึกที่ดีของผู้รับบริการที่มีต่อการบริหารจัดการน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโสมง อำเภотаบ่อ จังหวัดหนองคาย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จำแนกเป็น 3 ด้าน

1. ความพึงพอใจด้านการส่งน้ำชลประทาน หมายถึง สภาพความรู้สึก พอใจ ประทับใจ ความชอบ และความรู้สึกที่ดีของเกษตรกรที่มีต่อการบริหารจัดการน้ำด้านการส่งน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโสมง อำเภотаบ่อ จังหวัดหนองคาย -

2. ความพึงพอใจของเกษตรกรด้านการให้น้ำชลประทานแก่พืชและการใช้น้ำชลประทานให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง สภาพความรู้สึก พอใจ ประทับใจ ความชอบ และความรู้สึกที่ดีของเกษตรกรที่มีต่อการบริหารจัดการน้ำด้านการให้น้ำชลประทานแก่พืชและการใช้น้ำชลประทานให้มีประสิทธิภาพของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโสมง อำเภотаบ่อ จังหวัดหนองคาย

3. ความพึงพอใจด้านการระบายน้ำที่เหลือใช้ออกจากพื้นที่เพาะปลูก หมายถึง สภาพความรู้สึก พอใจ ประทับใจ ความชอบ และความรู้สึกที่ดีของเกษตรกรที่มีต่อการบริหารจัดการน้ำด้านการระบายน้ำที่เหลือใช้ออกจากพื้นที่เพาะปลูกของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโสมง อำเภотаบ่อ จังหวัดหนองคาย

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโสมง หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานและทรัพย์สินของรัฐ ที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโสมง อำเภотаบ่อ จังหวัดหนองคาย เป็นผู้ดูแล

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่อยู่ ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโสมง อำเภотаบ่อ จังหวัดหนองคาย

เจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่ ของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโสมง ตำบลน้ำโสมง อำเภотаบ่อ จังหวัดหนองคาย

กลุ่มผู้ใช้น้ำ หมายถึง เกษตรกรที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มตามสถานีสูบน้ำ มีสมาชิก ร่วมกันกำหนดระเบียบ ข้อบังคับขึ้นใช้ในกลุ่ม และกำหนดตัวแทนในการประสานงานและร่วมมือกับภาครัฐ เพื่อให้การพัฒนาโครงการหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีแบบแผน

การบริหารจัดการน้ำ หมายถึง การดำเนินการบริหารจัดการน้ำชลประทานในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง โดยมีจุดมุ่งหวังให้เกษตรกรในเขตโครงการได้รับประโยชน์สูงสุด ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไปให้สอดคล้องกันอยู่ 3 ด้าน คือ

1. การส่งน้ำชลประทาน หมายถึง การดำเนินการจัดสรรน้ำและส่งน้ำชลประทานที่มีอยู่ของโครงการชลส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง รวมถึงตั้งแต่ที่หัวงาน ที่ระบบคลองส่งน้ำและระบบคูส่งน้ำ ไปจนถึงแปลงเพาะปลูกของเกษตรกรให้ทั่วถึงอย่างสม่ำเสมอ และมีความเป็นธรรม ซึ่งการส่งน้ำชลประทานนี้เป็นกิจกรรมการจัดการส่งน้ำชลประทานในระดับรวมทั้งโครงการ ทั้งที่หัวงานและด้วยระบบคลองส่งน้ำให้มีความเหมาะสม ร่วมกับการจัดการส่งน้ำชลประทานในระดับไร่นา โดยการแจกจ่ายน้ำไปตามระบบคูส่งน้ำจนถึงแปลงเพาะปลูกด้วย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1.1 การวางแผนการส่งน้ำ หมายถึง การวางแผนที่กำหนดในรายละเอียดของงานและระยะเวลาที่จะทำการส่งน้ำชลประทานให้กับพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง ในแผนการส่งน้ำจะแสดงถึงความต้องการใช้น้ำในการปลูกพืช จำนวนน้ำที่จะทำการส่งไปตามคลองและคูส่งน้ำสายต่าง ๆ วิธีการส่งน้ำและการควบคุมปริมาณน้ำชลประทานในคลองและคูส่งน้ำ ในแต่ละช่วงเวลาที่ปฏิบัติการส่งน้ำ

1.2 วิธีการส่งน้ำชลประทาน การส่งน้ำชลประทานจากหัวงานโครงการ โดยเริ่มจากท่อหรือประตูปากคลองส่งน้ำสายใหญ่ แล้วส่งน้ำเข้าไปตามคูส่งน้ำจนถึงแปลงเพาะปลูกต่าง ๆ ของเกษตรกร

1.3 การติดตามและวิเคราะห์ผลการส่งน้ำชลประทาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อติดตามให้ทราบข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุง เพื่อนำมาปรับแผนการส่งน้ำที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งสิ่งที่ควรติดตาม ได้แก่ วิธีการส่งน้ำ วิธีการให้น้ำแก่พืชที่ปลูก ตลอดจนวิธีการปลูกพืช และความก้าวหน้าของการเพาะปลูกกับผลการเพาะปลูกที่ได้รับจากน้ำชลประทานนั้น มีข้อมูลและข้อบกพร่องอย่างไรบ้าง

2. การให้น้ำชลประทานแก่พืชและการใช้น้ำชลประทานให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินการให้น้ำชลประทานที่ได้รับจากคูส่งน้ำให้กับพืชในแปลงเพาะปลูกด้วยวิธีการที่เหมาะสม ตลอดจนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการน้ำของพืช ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้น้ำชลประทานต่อไปนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้พืชที่ปลูกได้รับผลผลิตสูงขึ้นตามเป้าหมาย

3. การระบายน้ำที่เหลือใช้ออกจากพื้นที่เพาะปลูก หมายถึง การดำเนินการระบายน้ำที่พื้นที่เพาะปลูกมีอยู่มากจนเกินความต้องการ และน้ำฝนที่ตกจำนวนมากเกินไปในฤดูฝน ออกจากพื้นที่เพาะปลูกและเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโมง

นำชลประทาน หมายถึง น้ำที่จัดหามาได้โดยมนุษย์และส่งกระจายไปให้กับพื้นที่เพาะปลูกเพื่อการเกษตร

ต้นคลอง กลางคลอง ปลายคลอง หมายถึง การกำหนดตำแหน่งแปลงเพาะปลูกว่าอยู่ตำแหน่งใด ที่ตั้งตามความยาวคลองส่งน้ำ โดยแบ่งคลองออกเป็น 3 ส่วนเท่า ๆ กันอย่างคร่าว ๆ แปลงที่อยู่ในช่วงแรกถือว่าอยู่ช่วงต้นคลอง แปลงที่อยู่ในช่วงกลางถือว่าอยู่ช่วงกลางคลองและแปลงที่อยู่ในช่วงปลาย ถือว่าอยู่ช่วงปลายคลอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่อยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโมง ที่มีต่อการบริหารจัดการน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโมง และนำผลการค้นพบในการวิจัยในครั้งนี้ ไปเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโมงและกรมชลประทาน ในการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น